

ROZPŁOSZYĆ (22) *vb pf*

rof (20), roz- (2).

Oba o jasne.

inf rozpłoszyć (4). ◇ *fut 1 sg* rozpłoszę (1). ◇ *2 sg* rozpłoszysz (1). ◇ *3 sg* rozpłoszy (10). ◇ *1 pl* rozpłoszemy (1), [rozpłoszemy]. ◇ *praet* [3 sg m rozpłoszył.] ◇ *2 pl m pers* -ście rozpłoszyli (2). ◇ [3 pl m pers rozpłoszyli.] ◇ *imp 3 sg* niech, niechaj rozpłoszy (2). ◇ *con 3 sg m* by rozpłoszył (1). ◇ [part praet act rozpłoszywszy.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

1. *Rozpędzić w różne strony; dispergere PolAnt, Mącz; dividere Vulg [kogo, co] (14) :*

a. *Rozpędzić, przestraszywszy; fugare HistAl; impellere PolAnt (13) :*

α. *O ludziach, też o diabłach (7) :* Poday sam świece kreczonéy Y oney wody świeczoney. Wiereć ia ie [czarty] wnet rospłofze *RejKup* i8; [BzowRóż 38; á wżákże náłzy ná oštátek ie [Turków] przełomili y rospłofzyli/ áż iedni w gory á drudzy do obozu wćiekli *BielKron 1597 373.*]

rozpłoszyć czym (1): Lecż ktorzy łą pilni modlitwy y powołania śwego/ iednym ie [czartów] znakiem krzyża S. rospłofzyć mogą. *SkarŻyw 57.*

[Przen: *Zmusić do odejścia, opuszczenia miejsca: Co potym znami będzie/ gdy tak spufołzimy Swoie wiołki/ y fwoie chłopki rozpłofzimy ZbylPRozm F3.*]

αα. *O działaniu Boga wobec grzeszników (5) :* *RejKup* dd4; CZemuż o Pánye Boże [...] Chcefz nas nędzne rospłofzyć yuż práwie do końcá *LubPs R3v; BibRadz Ps 35/5; [tak nas przyszły gniew Boży nigdy nie rozpłoszy. OtwinPis 123].*

rozpłoszyć w kogo [= między kogo] (1): A puścił ná puścży ono św frogye karánye/ Y chcyał włfytko potomstwo ich w narody rospłofzyć/ Myedzy postronne krolestwá on zły lud rospłofzyć. *LubPs Y3.*

Zwroty: »precz [od kogo] rozpłoszyć« (1): Anyoł Páńłki nyech ye precz odemnye rospłofy *LubPs I2v.*

[»rozpłoszyć [skąd] po wciornaskiej ziemi«: Y także rospłofzył ie Pan z onego mieyłca po wciornaskiej ziemi [divisit eos ... in universas terras] *Leop Gen 11/8 (Linde).*]

β. *O zwierzętach (6) :* *RejWiz 37v; Dispergere gallinas Kury rospłofzyć. Mącz 404a; włápiwłzy s nich [szczurów] iedno żywo/ dzwonek mu wwiąż á snim go puść/ y inné rospłofzy y sam zá nimi zábieży. SienLek 159v.*

rozpłoszyć czym (1): Rycerze moi namocnieyłzy/ nieśmęćcie fie/ ábowim rzektánim wieprzow rospłofzemy Słonie. *HistAl I2v.*

Przen: O wiernych zwanych przenośnie owcami (2) :

Zwrot: »precz rozpłoszyć« (1): á rogámi śwemi rospádzáłiście mdłe [owce]/ áżeście ie precz rospłofzyli [donec dispergeretis eas foras]. *BibRadz Ez 34/21.*

Szereg: »rozpłoszyć a roztargnąć« (1): Wyćie rospłofzyli á roftárgnęli fthádo me *RejPos 23v.*

b. *O substancji sypkiej lub lotnej: rozwiać (1) :*

W porównaniu (1): tedy fie to [tj. bogactwo] prętko iáko dym álbo popioł przed dom wyfypány rozleći kiedy gi wicher rospłofzy. *RejZwierc 145.*

2. Przen (bez elementu 'w różne strony') (8) :

a) Zniweczyć, sprawić, że przestanie istnieć [kogo, co] (6) : Bo ty małe krotofile a krotkie roskoſzy Zadeu [!] fie z nas nie obaczy gdy to czas roſpłofzy *RejJóz* F4; Wſzyſtki nas ſmierć roſpłofzy *RejKup* Bv; *BielKom nlb* 6; *RejAp* 199v; *RejZwierc* 232v; Wiem dobrze że nie długo zemną téy roſkoſzy: Bo to wſzytko pochwili trzézwia myſł roſpłofzy *KochFr* 76; [Nielza iuż [...] Mięłopuſtu kęs záżyć/ nim go poſt roſpłofzy. *Potkanie 2*].

b) Roztrwonić [co] (1) : Iuż to wſzytko moy páfierb/ niewdzięczny rozpłofzy. *BielSat* G.

c) Rozdzielić [kogo] (1) : Obá z miłofci wielkicy w iedney wſi mieſzkáią/ Y záwſze też poſpołu pogány biyáią. Y w niewoli yednákiey wzyli roſkoſzy/ Przezacnego *Struſá* ſmierć táż fámych roſpłofzy. *PaprPan* Cc.

Synonimy: **1.b.** *rozmieſć, rozwiać.*

Formacje współrdzenne cf PŁOSZYĆ.

KW